

توسعه گردشگری ساحلی (مطالعه موردی چابهار)

علیرضا جلالزایی^۱، زینب آهن جان^۲، مریم پودینه نظری^۳

^۱ عضو هیات علمی گروه جغرافیا برنامه ریزی شهری، واحد زاهدان، دانشگاه آزاداسلامی، زاهدان، ایران
^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد گروه جغرافیا برنامه ریزی شهری، واحد زاهدان، دانشگاه آزاداسلامی، زاهدان، ایران
^۳ کارشناس زبان وادبیات فارسی مربی پرورشی نصرت آباد

چکیده

یکی از ظرفیت های بالقوه در گردشگری ایران، دریا و ساحل است که هم ابعاد گسترده ای برای سرمایه گذاری دارد و هم جذابیت بالای توریستی برخوردار است. کشور ما ایران یکی از محدود کشورهایی جهان است که به دلیل موقعیت جغرافیایی ممتاز خود دارای انواع پدیده های طبیعی و زمین شناسی است. در این میان سواحل چابهار سالانه، بویژه در فصل بهار پذیرای عده کثیری از گردشگران ساحلی است. چابهار می تواند از مناطق پر بازده برای جذب گردشگر باشد. اهمیت این موضوع به واسطه وجود سواحل بسیار زیبا و بی نظیر، وجود آثار تاریخی و جاذبه های طبیعی، سیاحتی، مذهبی، فرهنگی، است. چابهار به واسطه همجواری با سایر کشورهای همسایه و نیز قرار گرفتن در مسیر محور ارتباطی با آسیا و سایر کشورهای منطقه و اهمیت استراتژیکی این موضوع برای رسیدن به توسعه چابهار و جذب گردشگر داخلی و خارجی و منافع سرشار از جذب گردشگر نسبت به سایر صنایع (صنعت، کشاورزی، خدمات و...) اهمیت بالایی را داراست با توجه به توان های بالقوه گردشگری ساحلی که در این منطقه وجود دارد. پژوهش حاضر از نظر هدف کاربردی و از نظر روش توصیفی - تحلیلی می باشد که در جهت دست یابی به استراتژی مطلوب توسعه گردشگری ساحلی و روند تاثیر آن در چابهار با استفاده از مدل تجزیه و تحلیل SWOT صورت گرفته است؛ و در نهایت از نقاط قوت و فرصتها و از بین بردن ضعفها و تهدیدات به منظور توسعه گردشگری ساحلی که به دنبال آن توسعه اقتصادی است در چابهار ارائه داد. در این مقاله به دنبال رسیدن به عامل یا عواملی هستیم که باعث گردد مناطق ساحلی چابهار از مواهب اقتصادی و فرهنگی صنعت گردشگری بهره ببرد و راهکارهایی جهت جذب بیشتر گردشگر و توسعه این صنعت در منطقه داشته باشیم.

واژه های کلیدی: گردشگر، مناطق ساحلی، گردشگری ساحلی، SWOT، چابهار.

مقدمه

صنعت جهانگردی به عنوان بزرگترین و متنوع ترین صنعت در دنیا به حساب می آید. بسیاری از کشورها این صنعت پویا را به عنوان منبع اصلی درآمد، اشتغال زایی، رشد بخش خصوصی و توسعه ساختار زیر بنایی می دانند (چاگ، وای، گی، ۱۳۷۷: ۲۷). گردشگری ساحلی در قرن ۱۹ شروع شد و تا زمان حاضر به شکل فزاینده ای در حال افزایش است و همگام با توسعه سیستم حمل و نقل و افزایش رفاه، در حال گسترش و پیشرفت می باشد (داونپورت، ۲۰۰۶). بر این اساس عرضه محصولات گردشگری ساحلی شامل اسکان، پذیرایی، صنعت محصولات غذایی و... توسعه و جذب گردشگر را به خود اختصاص داده. بندر زیبای چابهار در منتهی الیه جنوب شرقی کشور و در پهنه ساحل دریای عمان واقع شده است. چابهار از دیر باز به دلیل موقعیت خاص استراتژیک مورد توجه بود که می تواند طیف کاملی از گردشگری، فراغت و فعالیت های تفریحی را که در نواحی ساحلی و آبهای نزدیک ساحل روی می دهد را در بر می گیرد (خانی و همکاران، ۱۳۸۸: ۵۱-۶۴) بهترین بخش های ساحلی چابهار را می توان منابع طبیعی و فرهنگی که پایه و اساس گردشگری و تفریح را در ساحل شکل می دهد که شامل ۱- آب و آبریزان ۲- پوشش گیاهی ۳- توپوگرافی ۴- زمین شناسی و خاک ۵- اقلیم و ویژگیهای تاریخی ۶- ویژگیهای نژادی ۷- فعالیت های ساختمانی ۸- صنعت و تاسیسات (کشوری و تیموری، ۱۳۸۹: ۷۶). در گردشگری ساحلی گردشگرها از امکانات چند گانه شامل ورزش، دیدن مناظر، خرید و غیره لذت می برند. گردشگری و تفریح در ساحل چابهار دارای جایگاهی است که در چهار منطقه قرار دارد. ۱- آبهای ساحل: این منطقه غنی ترین منطقه برای ماهیگیری است و غالباً شامل صخره های جالب توجه می باشد. ۲- منطقه ساحل اگر گسترده و شنی باشد، بسیاری از بازی ها و ورزش های آبی گروهی را حمایت می کند ۳- منطقه پهنه کرانه ای این منطقه به ناحیه پشت منطقه ساحل اطلاق می شود و بسیاری از تفریحات دریایی را حمایت می کند؛ مانند چادر زدن، گردش بیرون شهر، در برخی مکانهای این منطقه هتل ها و برخی مشاغل را در بر می گیرد. ۴- منطقه پس کرانه اراضی پشت مناطق ساحلی عموماً شامل مناطقی است که خدماتی را برای فعالیتهای تفریحی در بر میگیرد (پوروخشوی ۱۳۸۰: ۵).

ضرورت و اهمیت تحقیق

گردشگری پررونق ترین و بزرگترین صنعت جهان است و انتظار می رود که در قرن بیست و یکم نیز این صنعت پیشتاز بوده و سیر صعودی آن ادامه یابد. (هال^۱، ۲۰۰۱: ۱۳) گردشگری ساحلی به خصوص در زمانی که سود فعالیت دیگر بخش های اقتصادی در حال کاهش باشد، جایگزین مناسبی برای آنها و راهبردی برای توسعه است. چابهار نیز جهت رهایی از فقر منطقه و به دلیل برخورداری از قابلیت های فراوان طبیعی، تاریخی، فرهنگی، مذهبی می تواند در عرصه گردشگری ساحلی، با داشتن راهبرد مناسب به سطح مطلوبی از توسعه دست یابد.

چابهار به عنوان یکی از سواحل بزرگ در کشور دارای امکانات و جاذبه های گردشگری ساحلی فراوانی می باشد که می توان با شناسایی و سرمایه گذاری و برنامه ریزی مناسب بر روی امکانات و کاهش محدودیت ها شرایط جذب گردشگر را فراهم کرد که نتیجتاً توسعه شهر و گردشگری شهر و بالطبع استان را در پی خواهد داشت.

روش شناسی تحقیق

در این مقاله ضمن جمع آوری اطلاعات از طریق کتابخانه ای و بررسی مبانی نظری به روش تحلیل محتوا به معرفی پتانسیل های گردشگری سواحل دریای چابهار پرداخته شده، از نظر هدف کاربردی و از نظر روش توصیفی - تحلیلی می باشد که در جهت دست یابی به استراتژی مطلوب توسعه گردشگری ساحلی و روند تاثیر آن در چابهار با استفاده از مدل تجزیه و تحلیل SWOT صورت گرفته است؛ و در نهایت از نقاط قوت و فرصت ها و از بین بردن ضعفها و تهدیدات به منظور توسعه

¹ Hall

گردشگری ساحلی که به دنبال آن توسعه اقتصادی است در چابهار ارائه داد و سپس ارائه راهکارهایی در جهت توسعه گردشگری ساحلی و استفاده صحیح از این منابع در دستور کار این پژوهش قرار گرفته است.

موقعیت جغرافیایی منطقه مورد مطالعه

شهرستان چابهار به عنوان یکی از ۱۴ شهرستان استان سیستان و بلوچستان محسوب می‌گردد که براساس اطلاعات سالنامه ۱۳۸۸ استان، با ۱۳/۱۶۲ کیلومترمربع وسعت (۷ درصد از مساحت استان) در منتهی الیه جنوب شرقی استان مذکور و کشور ایران و در جوار دریای عمان واقع شده است. این شهرستان از سمت شمال به شهرستان‌های نیکشهر و سرباز، از جنوب به دریای عمان، از شرق به پاکستان و از غرب به شهرستان تازه تأسیس کنارک محدود است. شهر بندری چابهار، مرکز شهرستان با وسعتی حدود ۱۱ کیلومتر مربع بین ۲۵ درجه و ۱۷ دقیقه عرض شمالی و ۶۰ درجه و ۳۷ دقیقه طول شرقی بر دهانه خلیج چابهار و با ارتفاع ۷ متر از سطح دریا واقع گردیده. این شهر از طرف غرب به خلیج چابهار و از جنوب به دریای عمان ختم می‌شود. به این ترتیب استقرار مکانی این شهر در حاشیه دریای عمان امکان دسترسی به آبهای آزاد برای کشورمان فراهم آورده است. در حال حاضر این شهر از ۱۸/۵ کیلومتر خط ساحلی با دریای عمان و خلیج چابهار برخوردار است. (سالنامه آماری استان سیستان و بلوچستان، ۱۳۹۰).

کوه‌های مینیاتوری

حدود ۴۰ تا ۵۰ کیلومتر پس از چابهار به سمت بندرگواتر کوههایی در سمت چپ جاده نمایان است که به کوه‌های مینیاتوری یا مریخی معروفند که وجود این کوهها با توجه به منظره کاملاً متفاوتی که در سمت راست جاده و روبه سوی دریا وجود دارد باعث شده تا یکی از زیباترین جاده‌ها و مناظر طبیعی استان سیستان و بلوچستان بوجود آید.

گل فشانها

گل فشانها در واقع به تپه‌هایی گفته می‌شود که از گل تشکیل شده و دارای ابعاد متفاوتی می‌باشند. این تپه‌ها اغلب مخروطی شکل و دارای یک یا چند دهانه هستند. این پدیده بصورت تپه‌های مخروطی قرینه و گاه بی قرینه هستند که حداکثر ارتفاع آنها به ۳۰ تا ۵۰ متر می‌رسد. این مخروطها همانند مخروطه‌های آتشفشانی دارای دهانه‌ای به شکل کراتر هستند که قطر آنها از چندین سانتیمتر تا چندین ده متر متغیر است. بخشی از دیواره پیرامونی دهانه، باز بوده و معبری برای خروج گل سرریز می‌باشد. در فصول بارندگی فعالیت آنها بیشتر می‌شود، اما گل آنها رقیق تر و سیال تر بوده و به صورت سرریز جاری می‌شود. در فصول خشک تر فعالیت آنها کمتر است و در عوض گل، غلیظ تر و به حالت انفجاری تر بیرون می‌ریزد. (ابراهیمیان، ۱۳۷۲: ۲۲۱-۲۲۰) یکی از دیدنی‌های حیرت انگیز شهرستان چابهار همین گل فشانها هستند که مهمترین آنها، سه تپه در نقطه‌ای نزدیک به کنا رک، بنام "بندر تنگ" در ۲۰ کیلومتری روستای کهپیر قرار دارند. در مور پیدایش و شکل گیری این پدیده‌ی استثنایی، اهالی محل چندین باور را مطرح می‌کنند و بر اساس اعتقادات خود نام‌هایی را برای آن بکار می‌برند از جمله "ناف دریا" (به گویش محلی دریای ناپگ^۱)، بوتن (به گویش محلی بطن^۲) و نیز گل پاشان. به نظر افراد بومی و محلی، گل فشان پدیده‌ای طبیعی است که با دریا در ارتباط بوده و به هنگام بالا آمدن آب دریا به ویژه در فصل تابستان، فعالیت آن به حداکثر می‌رسد، از این رو به آن ناف دریا می‌گویند. ولی باید اذعان کرد که این نظر، هیچ جایگاه علمی ندارد.

باید گفت از نظر علمی وجود گل فشانها، در هر منطقه اولاً نشانه‌ی بارزی از فعالیت‌های نئوتکتونیک بوده و ثانیاً اغلب لایه‌ها و ذخایر آنها موجب می‌شود که سنگهای رسی و ماری به خارج پرتاب شوند، از این طریق دهانه‌هایی گاهاً بسیار بزرگ شبیه به دهانه آتشفشانی بوجود می‌آید. (زمردیان، ۱۳۶۶: ۱۸۵)

^۱ Napag

^۲ Botten

پوشش گیاهی

شرایط جغرافیایی منطقه که دارای اقلیم بیابانی، اختلافات درجه حرارت سالانه ناچیز، رطوبت نسبی بالا، بارندگی کم، نوسان شدید بارندگی سالانه، فقر سفره های آب زیرزمینی می باشد، سبب شده تا در این منطقه خصوصاً نوار ساحلی، تیپ خاصی از پوشش گیاهی بوجود آید. این منطقه تنها ناحیه ای از ایران است که می توان در آن به راحتی و در شرایط طبیعی همانند جزایر سوماترا کائوچو و مانند هند، درختان موز، خربزه درختی، انبه و نارگیل و بسیاری دیگر از انواع گیاهان گرمسیری را به عمل آورد.

جنگلهای حرا (مانگرو): درختان مانگرو و یا به زبان محلی حرا، ۳۵ میلیون سال پیش بر روی کره زمین بوجود آمده اند. نام علمی آن، اویسینامارینا است که به افتخار بوعلی سینا بدین نام معروف است. این درخت را در بندرعباس حرا، در بلوچستان تمبروتیمار و به عربی شوره یا شور می خوانند. این درختان آب شور دریا را شیرین و آنگاه از آن تغذیه می کنند. برگ آنها خوراکی می باشد. این درختان تأثیر زیادی در محیط اطراف خود می گذارند و به لحاظ زیست محیطی دارای اهمیت بسیاری هستند (زعینی، ۱۳۸۱: ۱۷-۱۶). علاوه بر این دارای کارکرد پزشکی نیز می باشد. جنگلهای حرا در خلیج گواتر با وسعت ۲۰۰ هکتار در منتهی الیه جنوب شرق کشور در فاصله ۱۵۰ کیلومتری چابهار قرار دارند.

پاپایا یا خربزه درختی^۱ درختی است بی شاخه به ارتفاع ۶ متر از خانواده پاسیفیلوراسه با چوب پوک و برگهای دم دراز پنجه ای، شکوفه های زرد رنگ و میوه های دراز شبیه خربزه. منشاء آن آمریکا بوده است. میوه آن شیرین و پرآب و بدون شکر خورده می شود.

انبه^۲ درختی بزرگ و زیبا است که منشاء اصلی آن در هند و مالزی بوده، ولی امروزه در مناطق دیگر جهان نیز پرورش می یابد. در ایران در جنوب بلوچستان، هرمزگان و خوزستان کشت می شود. در بلوچستان میوه آن بیشتر جهت مصرف ترشی استفاده می شود.

مسواک^۳ در چابهار و بندرعباس به آن چوج می گویند. درختچه ای پرشاخه، همیشه سبز و دارای چوب نرم به رنگ زرد مایل به سفید است.

چش، گرت^۴ در جنوب ایران از جمله شهرستان چابهار و سایر نواحی بلوچستان به صورت وحشی می روید. ارتفاع آن به ۱۵ متر می رسد. از پوست تنه ی آن، صمغ عربی بدست می آید. میوه اش کشیده، بند بند و مسطح است. کهور^۵ از درختان گرمسیری است که ارتفاعش به ۱۵ متر می رسد. درختی با تاج بزرگ و گرد، برگ های ریز و خارهایی تیز و تنه کج و معوج که دارای چوبی سخت و شکننده است.

کنار^۶ درخت کنار یا سدر از درختان خاص بلوچستان است. درختی است با قد متوسط و پر از برگهای ریز و انبوه. برگ آن ارزش اقتصادی دارد و گرد سبزی که بنام سدر معروف است از ساییدن برگ آن تهیه می شود، میوه کنار خوراکی است. چیکو^۷ این درخت در مناطق گرمسیری آمریکا به صورت طبیعی می روید. ارتفاع آن حدود ۲۰ متر و دارای برگ های سبز مایل به زرد، چرمی و بیضوی شکل و ساقه ای شیاردار است. میوه آن کروی یا تخم مرغی شکل است و رنگ آن قهوه ای با گوشت زرد مایل به قهوه ای است (ثابتی، ۱۳۷۶: ۱۹۳-۱۹۲).

استبرق، کرک^۸ درختی است که در مناطق گرمسیر ایران می روید. در گذشته از الیافی که از قوزه آن به دست می آمد، پارچه می بافتند، ولی امروزه به جای پر در متکا به کار می برند. نام آن در بلوچستان و کرمان کرک، در فارس استبرق و خرک و در خوزستان، عشر و غرق می باشد. (افشار، ۱۳۷۲: ۱۱۲)

^۱ Caricapapaya

^۲ Mangiferaindica.

^۳ salvadora.

^۴ Acacia Arabica willd.

^۵ prosopis spicigera.

^۶ zizophusspina.

^۷ sapodilla.

^۸ Calotropis procera.

برخی از مهمترین انواع ماهیان این منطقه عبارتند از:

ماهی حلوا سفید^۱ این ماهی در تمام آبهای کرانه های جنوب و جنوب شرقی ایران یافت می شود و از بهترین و لذیذترین انواع ماهیها محسوب می شود. وزن آن بطور متوسط به ۶۵۰ گرم می رسد. این ماهی کتابی شکل و چهارگوش است و به رنگ نقره فام و دارای فلس بسیار نرمی است که با مالش دست برداشته می شود. خوزستانی ها به آن زبیده می گویند. ماهی قباد^۲ در نواحی چابهار و جاسک فراوان است و در حوالی بندرعباس و بندر لنگه هم یافت می شود. در گذشته صیادان منطقه، گوشت آنرا معمولاً نمک زده و خشک می کردند و به هندوستان و سیلان صادر می نمودند. ماهی دختر ناخدا^۳ دختر ناخدا یا عروس ناخدا در تمامی سواحل جنوبی ایران، از جمله کرانه های چابهار یافت می شود و وزن متوسط آن به ۳/۷۵ کیلوگرم می شد.

ماهی ساردین^۴ در خلیج فارس و دریای عمان صید می شود. برای صید این نوع ماهی از تورهای بزرگ ساحلی استفاده می کنند. اندازه ی آن کمی بزرگتر از ساردینهای اروپای است، اما ترکیبات روغنی آن کمتر و گوشت آن خوشمزه تر است. ماهی شوریده^۵ ماهی خوراکی عالی است که تقریباً بطور دائم در بازارها یافت می شود. وزن تقریبی آن ۶۵۰ گرم است. نامهای محلی آن، شوریده (بوشهر)، موش دندان (بندرعباس)، کایره (لارک) و مشکو در چابهار است. میگو و شاه میگو^۶ به مقدار زیادی در کرانه های پسابندرتا پزم و خلیج چابهار یافت می شود. شاه میگو یکی از با ارزش ترین و گرانترین غذاهای دریایی است که یک محصول تجارتي و لوکس شیلاتی در دنیا محسوب می شود. آب و هوای مناسب و اقیانوسی چابهار قابلیت پرورش شاه میگو را به میزان زیادی در منطقه فراهم کرده است. ساکنان بومی منطقه از میگو و شاه میگو به ندرت در سفره غذایی خود استفاده می کنند. شیرماهی، اره ماهی، ماهی هامور، سارم، فانوس ماهی ... از دیگر ماهیان معروف منطقه بشمار می آیند.

یکی دیگر از انواع آبزیان منطقه جلبکها هستند. چابهار یکی از غنی ترین مناطق دنیا جهت رشد و تکثیر جلبکهای دریایی می باشد. در طول سواحل چابهار از خلیج گواتر تا گالک که از ساحل چابهار دور می شویم، در زیر آب که نور کافی وجود دارد، این جلبک ها رشد می کنند. در جاهایی که از نور کمتری برخوردار است، رنگ جلبکها از زرد تا قهوه ای در تغییر است. این محصول در صنایع، مصرف گسترده ای دارد، خصوصاً در تولیدات بهداشتی و آرایشی، فصل رشد و تکثیر جلبک ها در منطقه، از اول دی تا پایان اسفندماه است. (همان، ۱۲۴-۱۲۳)

خزندگان

از مهمترین خزندگان منطقه می توان به تمساح، لاک پشت و انواع سوسماران اشاره کرد. تمساح موجود در منطقه از خانواده کروکودیل می باشد و نام محلی آن گاندو است. این گونه از ایران به سمت شرق تا آسام هند و به سمت جنوب تا سریلانکا پراکنده است و ایران غربی ترین نطقه پراکندگی جهانی این گونه بحساب می آید. گاندو، برجسته ترین موجود حیات وحش منطقه چابهار است. زیستگاه اصلی آن، حدود ۳۸۰ هزار هکتار مساحت دارد که بخشی از آن در چابهار و بخشی دیگر آن در شهرستان سرباز قرار دارد. بیشتر این تمساح ها در برکه های میان راسک و باهوکلالت و باتلاق های دلگان و کلانی زندگی می کنند. گاندو، تنها تمساح ایران است که دارای ارزش ملی و بین المللی می باشد. (ریاضی ۱۳۶۵: ۷۹)

طول این جانور تا چهارمتر می رسد و حدود نیمی از کل بدن آنرا، دم قوی تشکیل می دهد. گاندو بازمانده خزندگانی است که از حدود ۲۶۵ میلیون سال پیش می زیسته اند. (یزدچی، ۱۳۸۸: ۱۶)

¹ stromateus cinereus.

² Cybium Guttatum.

³ plectorhynchus pictus.

⁴ sardineallasp.

⁵ Otolithes Ruber.

⁶ shrimps.

لاک پشت های دریایی از دیگر موجوداتی هستند که جزو خزندگان منطقه به شمار می آیند. در تمام سواحل جنوبی ایران از شمال خلیج فارس تا دریای عمان، به وفور یافت می شوند. بر اساس مطالعات انجام شده توسط سازمان خوار و بار و کشاورزی سازمان ملل (F.A.O) تعداد گونه های مشاهده شده در این منطقه، ۵ گونه، با نام های لاک پشت سبز، سرخ، عقابی، زیتونی و لاک پشت جرمی می باشد.

پرنندگان

حدود ۱۴۰ گونه پرنده در شهرستان چابهار وجود دارد. از انواع مختلف پرنده گانی که در مسیر رودخانه ها و کوهستانهای مجاور دیده می شود می توان به تیهو اشاره کرد. این پرنده به زبان بلوچی سیسو یا سوسگ نامیده می شود. دراج یا به اصطلاح محلی، پور نیز یکی دیگر از پرنندگان است که علاوه بر دشتیاری در لادیز و بمپور هم به وفور یافت می شود. کبک و هوبره بزرگ و کوچک، در اصطلاح محلی چرز، قرقره یاچاکر بلوچی، جیرفتی که به زبان بلوچی کپین جر نامیده می شود و در واقع از نوع کبک می باشد و نیز بلدرچین و انواع مرغابی ها، از دیگر پرنندگان این ناحیه به حساب می آیند.

مرغ مینا، پرنده زیبایی است که در جنگل ها و باغات وجود دارد که به سهولت اهلی می شود. در دشتیاری، مرغهای مینا به درشتی سار وجود دارد که اگر آنرا تربیت کنند، چون طوطی سخنگو است.

از دیگر پرنندگان می توان به پلیکان پا خاکستری، حواصیل هندی، فلامینگو، عقاب ماهیگیر، کرکس، پرستو دریایی نوک کلفت، قمری خانگی، دارکوب بلوچی، هدهد، چلچله ی بیابانی، انواع گنجشک و ... اشاره کرد.

در پوشش جانوری منطقه علاوه بر موارد فوق می توان به برخی از پستانداران نظیر خرس سیاه یا خرس هیمالیایی، اشاره کرد که در ایران فقط در نواحی جنوب شرقی، از جمله چابهار دیده می شود. رنگ بدن آن، براق سیاه است و جلوی سینه ی آنها را نوار پهن ۷ مانندی از پشم سفید رنگ پوشانیده است. این خرس در زمستان به غار پناه می برد و تقریباً در حالت خواب بسر می برد. این حیوان گاهی به نخيلات شبیخون می زند و گاهی هم داخل باغات و صیفی ها شده و با خوردن میوه جات و شکستن درختها و خورد کردن بوته ها زیان فراوانی وارد می کند.

حیوان عجیبی بنام محلی بخشوشک که شبیه گربه وحشی می باشد و دارای چشمانی کوچک و درخشان است، در منطقه وجود دارد و علاقمند به ربودن کودکان شیرخوار است.

سنباب راه راه یا در اصطلاح محلی، هردک نیز در باهوکللات، پیشین و سرباز دیده شده است. جریبل بلوچی نیز از دیگر حیوانات منطقه بلوچستان است که در چابهار بیش از سایر نقاط وجود دارد. این حیوان دارای جثه ی کوچک با پوشش خاکستری رنگ در پشت است که معمولاً از مواد گیاهی متنوع تغذیه می کند و بندرت از حشرات نیز استفاده می نماید.

آثار و ابنیه تاریخی

چابهار به دلیل داشتن آثار باستانی مهم از ادوار مختلف مورد توجه باستان شناسان بوده است. از مهمترین آثار تاریخی آن می توان به موارد زیر اشاره کرد:

قلعه تیس. این قلعه در پنج کیلومتری شمال غربی چابهار قرار دارد و قدمت آن به دوران اسلامی باز می گردد. این قلعه شامل حصار بند و دو برج یا منار می باشد که در محوطه ای به طول ۵۴ و عرض ۲۶ متر قرار گرفته است. عرض ساختمان بر پهنه ی دماغه ای که پانصد متر از آبخور دریا فاصله دارد، در قسمت انتهای دماغه واقع شده است.

در قسمت شمال شرقی درب ورودی اصلی قرار دارد. در ضلع شمال شرقی آثار اطاق هایی وجود دارند که اکنون خراب شده اند.

مصالح به کاررفته در ساخت قلعه، آجر، سنگ و گچ است و آثار و تزئیناتی از آجر و سنگ، در اطراف دسته ها باقی مانده اند. طرز ساخت بنا شبیه به کاروانسرای شاه عباسی بیستون است که در زمان شاه سلیمان صفوی ساخته شده است. این قلعه چون بر همه جا اشراف کافی دارد در گذشته برای دیده بانی به کار رفته است.

چگونگی ساخت و نوع مصالح به کار رفته در مناره و گوشواره به سبک سلجوقی است تعمیرات بعدی که در اتاق ها و ایوان ها انجام شده بیشتر به شیوه ی صفوی و قاجاریه است. تزئینات دور منارها به سبک تزئینات منارهای دوره سلجوقی شبیه هستند و اگرچه از بین رفته اند، ولی نقش هایی ایجاد شده با برجستگی ها و گودها، اثر خط عربی و خط کوفی را مشخص می کند گمان می رود این محل شهر یا محل تأسیسات ییلاقی بندر تیس به روزگار آبادانی آن بندر بوده است. این قلعه در منطقه به قلعه پرتغالیها معروف است ولی در هیچ منبعی دلیلی برای آن ذکر نشده است. به مدد کاوشهای گروه های باستانشناسی ایران و ایتالیا، این قلعه در تاریخ ۱۳۴۶/۲/۱، کشف و به ثبت ملی رسید.

قلعه پیروز گت. این قلعه، برفراز تپه ی سنگی در وسط دره ی تیس در پنج کیلومتری شمال غربی چابهار قرار دارد و ظاهراً از آثار دوره اشکانیان می باشد، ولی در روزگار ساسانیان آباد بوده و شاید نام پیروز مأخوذ از اسم پیروز، پادشاه ساسانی باشد. بلندی این محل تقریباً ۱/۵ تا ۴ برابر ارتفاعات اطراف در محل روستای تیس است. زیر بنای قلعه حدود ۸۰۰ متر طول و عرض آن با توجه به وضع طبیعی متغیر و تقریباً بیضی شکل است.

بلوچ گت. این قلعه در پنج کیلومتری شمال غربی تیس بر بالای کوهی مرتفع قرار گرفته است. آثار دیوار، یک برج دیده بانی و بقایای دو مقبره ی هرمی شکل برجسته از نوع مقابر اسلامی در اطراف آن دیده می شود. روی قلعه، آب انبارهایی از سنگ و ساروج و گچ، درون صخره تعبیه شده است که با وسایل و ابزار، آب مورد نیاز را از پای قلعه می کشیده اند و به داخل آب انبارهای بالا می - رسانده اند. قلعه به دلیل وجود آب دیده کافی نسبت به دریا و دور بودن از دسترس مهاجمان دارای موقعیت ممتازی بوده است. ظاهراً قلعه در آغاز اسمی دیگر داشته و بعدها به روزگاری که کلمه ی بلوچ منشأ افتخاری برای اقوام بلوچ در مقابل ایرانی یا قجر یا ترک و عرب شده، نامی جدید بر این دژ گذاشته اند. بعد از احیا آنرا بلوچ گت نامگذاری کرده اند

تلگرافخانه انگلیس (اداره پست قدیمی). این ساختمان در سال ۱۲۸۱ هـ ق. به دست انگلیسی ها بنا شد و از قدیمیترین ساختمانهای سنگی موجود در شهر چابهار است. این ساختمان به منظور رونق دریانوردی و تجارت و ایجاد ارتباط با هند، گواتر، جاسک و بندر عباس ساخته شده است.

در سفرنامه منصوب به عبدالحمید میرزا ناصرالدوله این بنا اینگونه توصیف شده است:

«تلگرافخانه انگلیس عمارتی است چهل و یک قدم طول و نوزده قدم عرض ... مغرب آن روی به دریاست و مشرق آن روی به خشکی در جنبین این عمارت دو ایوان است جمعاً با سنگ و گچ ساخته شده است. در بالای این عمارت هم در یک خطی، عمارتی ساخته اند... که مطبخ و انبار و مسکن عمه جات آنهاست ... چند قطعه باغ هم در بالا و پائین آن ساخته اند که همه با آب چاه که دستی می کشند، مشروب می شود...»

مقبره سید غلام رسول. این مقبره با گنبد و دیوارهای سفید رنگ به سبک معماری هندی ساخته شده است و در حاشیه ی ضلع شرقی چابهار قرار گرفته است.

سید غلام رسول از مشایخ و از اعراب مهاجر به این منطقه بوده است و پس از مرگ در این مکان مدفون شده است. بر پیشانی ورودی بنا، تزئینات نقاشی الوان با طراحیهای نقوش ستاره ای مشبک وجود دارد. فرم پلان بنا می رساند که در روزگار سلجوقیان احداث شده و در دوره ی صفویه نیز طرح های نقاشی با اصالت خاصی بر روی دیوارها تعبیه گردیده است مقابل آرامگاه صفحه ای به ارتفاع یک متر و چهار پله قرار دارد که بر روی آن مقبره واقع شده است. در قسمت شرقی صفحه آرامگاه، یک پیشخوان با سقف تیرهای چوبی و حصیری و میز ستون چوبی وجود دارد. سقف گنبد از درون با گچ، سفید شده و از معماری سلجوقی الهام گرفته شده است. بر روی قبر، یک صندوقچه و بالای آن یک جعبه چوبین با تزئینات مختلف هندسی قرار دارد. قدمت این اثر به سال ۴۶۵ هـ ق. می رسد.

غارهای بان میستی تیس. در ۵ کیلومتری شمال غربی تیس، در دامنه ی شهباز بند کوه و به موازات باغ کشاوری تیس و حدود ۲۵ متر بالاتر از سطح زمین دو غار مصنوعی و یک غار طبیعی در کنار هم قرار دارند که مجموعه ی این سه غار را در زبان مردم بومی تیس "بان میستی" می - گویند. غار اول طبیعی و بصورت نیم دایره است و با استفاده از روش تراشکاری،

داخل غار و دهانه ی آن توسعه پیدا کرده است. یک مقبره کوچک از گچ بصورت دو سطح افقی که بر روی یکدیگر قرار دارند و فاقد آثاری از قبیل سنگ نوشته، خط و لوحه در عمق یک متر از سطح غار دیده می - شود. مکعبی از سنگ و گچ بر فراز مقبره ساخته شده که زیربنای یک گنبد کوچک است. بدنه های اطراف این مکعب را با گچ به رنگ سفید درآورده اند. بر روی دیواره های مکعب مقبره، گچ کاری و با جوهر قرمز و بنفش خطوط و علامتهای نقش گردیده که شبیه به خط گجراتی و هندی است.

یک غار مصنوعی، سمت راست غار طبیعی به فاصله هفت قدم و غار سوم به فاصله پنجاه متر در سمت چپ غار اصلی قرار دارد. ظاهراً این غارها جزو یک واحد تأسیسات ساختمانی بوده و حکم حجره ها و توقفگاه های معبد یا پرستشگاهی را داشته اند. نوع بنا و معبد تحت تأثیر معابر مانوی و به روزگار پیروز ساسانی بوده است. (اقتداری، ۱۳۴۸: ۶۴۹-۶۴۸)

در گذشته تاجران هندی ساکن در چابهار برای بازدید به آنجا رفته و در آنجا نذر و نیاز می کردند. مردم محلی افسانه های زیادی در مورد این غار می گویند و آن را محل عبادت مردی صالح می دانند. در حال حاضر مردم محل، قرآن و اوراق متبرک را به آنجا می بردند و در آن محل می گذارند تا محفوظ بمانند.

گورستان جنانی کچ. در روستای تیس در دامنه ی کوه پیل بند در جنوب دره تیس قرار دارد. مقابر این گورستان در سرازیری ملایمی قرار دارند و به مقابر سیراف بوشهر شبیه هستند، با این تفاوت که تعداد قبرها کم تر و جهت آنها تقریباً شمالی - جنوبی یا شمال شرقی - جنوب غربی هستند. تقریباً دویست قبر کهن در محوطه ی قدیمی آن وجود دارد. در میان قبرها، چند قبر ایستاده و یک قبر پلکانی با سرپوش صندوقچه ای، از سنگ و گچ به صورت نیمه سالم، بدون لوحه و تزئینات خارجی وجود دارد که به نظر می رسد از دوران اسلامی یا جدید باشند.

گودانگریز. در دامنه ی فیل بند کوه و در جنوب دره ی تیس قرار دارد. مردم محل می گویند: در اواخر دوره ی قاجاریه و اوایل حکومت رضاشاه، انگلیسیها به کمک پنجاه نفر کارگر بلوچ در این محل دست به حفاری زدند و مقادیری سفال و اشیاء برنزی، آهنی و سنگی پیدا کرده و برده اند. کشف اشیاء مفرغی، چوبی و تابوت، اهمیت این محل را از نظر تحقیقات علمی و باستانشناسی بیان می کند. سفالهای شکسته ی فراوان در هم ریخته و منقوش و همچنین سفالهای پخته ی ضخیم سیاه عیلامی یا منسوب به دوره ی عیلامی در این محل وجود دارد. (همان: ۶۷۶-۶۷۳)

ارزیابی، تجزیه و تحلیل گردشگری در سواحل دریای مازندران در قالب تکنیک SWOT

نوسعه پایدار گردشگری در سواحل دریای چابهار نیازمند شناخت علمی توان ها پتانسیل های گوناگون گردشگری، ویژگی های اجتماعی، صنعتی و مسائل و مشکلات فعالیت های منطقه و مسافران در طول اقامت آنان و برنامه ریزی پویا است. به منظور ارائه راهکارها و سیاست های توسعه گردشگری در این منطقه شناخت عوامل چهارگانه **SWOT** در جهت رفع ضعف ها، تهدید ها و بهبود قوت ها و فرصت ها امری اجتناب ناپذیر تلقی می شود.

مدیریت استراتژیک از بررسی محیطی (محیط داخلی و هم محیط خارجی). تدوین استراتژی، اجرای استراتژی، ارزیابی و کنترل؛ بنابراین مدیریت استراتژیک بر نظارت و ارزیابی بر فرصت ها و تهدید های خارجی در سایه توجه به نقاط قوت و ضعف یک مجموعه تاکید دارد (نوحه گر و دیگران، ۱۳۸۸: ۱۵۶).

نمودار زیر نحوه تعیین استراتژی های کوتاه مدت توسعه را به صورت اجمالی نشان می دهد.

نمودار ۱: ماتریس SWOT نحوه تعیین استراتژی‌ها

در ادامه به بیان الگوی تحلیل SWOT پتانسیل‌های گردشگری در سواحل چابهار و راهبردهای توسعه پایدار گردشگری در این حوزه پرداخته خواهد شد.

جدول ۱: الگوی تحلیل SWOT پتانسیل‌های گردشگری چابهار

منطقه چابهار	
<p>افزایش تبلیغات و اطلاع رسانی در خصوص جاذبه‌های گردشگری چابهار</p> <p>- توجه هر چه بیشتر دولت به گردشگری به عنوان ابزاری جهت رشد و توسعه مناطق</p> <p>- افزایش انگیزه بیشتر برای مسافرت و تفریح در مناطق ساحلی در بین مردم شهری</p> <p>- شرایط و موقعیت مناسب برای تشکیل تورهای تلفیقی شامل مناطق ساحلی، دیدار از اقوام منطقه و قومیت‌ها، جاذبه‌های طبیعی و تاریخی، ورزش‌های آبی</p> <p>- برگزاری مسابقات و ورزش‌های آبی</p> <p>نزدیکی به کشورهای حاشیه دریای عمان و کشورهای همسایه</p> <p>- با وجود تنوع در آرزین می‌توان اکواریم‌های بزرگ در منطقه احداث کرد</p>	<p>عوامل درونی</p> <p>عوامل بیرونی</p> <p>عوامل محیطی</p>
<p>داشتن محیط آرام و بدون سر و صدا به خصوص برای شهر نشینان جهت استراحت و گذران اوقات فراغت</p> <p>- برخورداری از ساختار جمعیتی جوان و وجود زمینه‌های مساعد در راستای توسعه گردشگری</p> <p>- وضعیت آب و هوای منحصر به فرد به ویژه در زمستان</p> <p>- برخورداری از مناظر بدیع و منحصر به فرد</p> <p>- وجود آثار تاریخی متعدد و صنایع دستی کم نظیر</p> <p>- گسترش خدمات زیر بنای و امکانات ارتباطی</p> <p>- داشتن منطقه آزاد تجاری</p> <p>- امکان سرمایه‌گذاری بخش خصوصی در بخش خدمات عمومی و گردشگری، امکانات اقامتی و تاسیسات رفاهی</p>	<p>عوامل درونی</p> <p>عوامل بیرونی</p> <p>عوامل محیطی</p>

<p>-افزایش روز به روز قیمت زمین و بالطبع افزایش بار مالی جهت ایجاد تجهیزات و تسهیلات گردشگری و مقرون به صرفه نبودن آن ها</p> <p>-عدم ارائه مجوز و تسهیلات از سوی دولت جهت گسترش و توسعه خدمات، تجهیزات و تاسیسات گردشگری در این منطقه</p> <p>-کمبود برنامه های فرهنگی، نمایشگاهی و جشنواره ای در راستای =جذب گردشگر</p> <p>-عدم ثبت برخی از آثار تاریخی طبیعی این منطقه در لیست آثار ملی</p> <p>-عدم تمایل به سرمایه گذاری توسط سرمایه گذاران داخلی و خارجی در زمینه های مختلف به دلیل احساس عدم امنیت در منطقه</p> <p>-اختلافات و تهدیدات بین المللی درگیری های کشورهای منطقه، تحریم ها تبلیغات سوء از ایران به عنوان کشور حامی تروریسم</p>	تهدیدات (I)	<p>ضعف در آموزش و تبلیغات در زمینه فرهنگ گردشگری چه در سطح استان و چه در سطح کشوری و خارجی</p> <p>-کمبود شدید تجهیزات و امکانات برای حفاظت از =جاذبه های طبیعی و فرهنگی</p> <p>-عدم وجود افراد متخصص و آموزش دیده و آگاه در خصوص معرفی جاذبه های گردشگری در این منطقه</p> <p>-نقص آمار و اطلاعات آماری به روز و دقیق در خصوص میزان گردشگران ورودی به چابهار</p> <p>-نامناسب بودن و عدم کفایت تسهیلات اقامتی، بهداشتی و خدماتی از قبیل روئیس های بهداشتی، نماز خانه و... در کنار جاذبه های مهم گردشگری</p> <p>-عدم سرمایه گذاری مناسب و اصولی در بخش گردشگری</p> <p>-ضعف مقررات جاری در بیشتر زمینه ها</p> <p>موانع عمده ای را برای ورود گردشگران ایجاد می کند</p> <p>-نارسایی استفاده از تسهیلات ارزی برای گردشگران بین المللی، نپذیرفتن کارت های اعتباری بین المللی</p> <p>-عدم آموزش کارکنان صنعت گردشگری از جمله مهمانداران هواپیما، کارکنان گمرک و فرودگاه ها و اسکله ها، کارکنان هتل ها، رستوران ها و غیره</p> <p>-کافی نبودن زیر ساخت های موجود و کمبود امکانات بهداشتی و درمانی و خدمات عمومی</p> <p>-نداشتن فرودگاه در خود چابهار</p> <p>-نبود برنامه ریزی اصولی و ضعف تشکیلاتی</p> <p>-ضعف های موجود در زمینه بازاریابی و تبلیغات در سطح محلی، منطقه ای، ملی و بین المللی</p>	نقاط ضعف (W)	
--	-------------	--	--------------	--

نظام تحلیل راهبرد های توسعه پایدار:

تدوین موفقیت آمیز راهبرد به سازگار کردن منابع در دسترس سازمان و فرصت های موجود در محیط بستگی دارد. شناسایی نقاط ضعف و قوت داخلی و تهدید های خارجی گام مهمی در فرآیند تدوین راهبرد دارد.

با توجه به جاذبه ها و توانمندی های فوق الذکر در منطقه چابهار می توان به فعالیت ها و شیوه هایی در جهت استفاده از این منطقه به منظور رشد و توسعه پایدار گردشگری به طور عام و گردشگری ساحلی و اکوتوریسم به صورت خاص اشاره نمود که می توان با توجه به علایق و انگیزه ها و توانایی جسمی و نوع گردشگران و با توجه به طبقه بندی های مختلفی که در مقدمه به آن اشاره شد فعالیتها و تورهای مختلفی را سامان داد.

اما همان طور که در بالا نیز به آن اشاره شد نقاط ضعف و تهدیدهایی نیز در این زمینه وجود دارد که لازم است به منظور جلب گردشگر بیشتر و توسعه این صنعت در زمینه رفع مسائل و مشکلات اقدامات لازم به عمل آید. ماتریس SWOT با مقایسه نقاط قوت و ضعف و تهدید ها و فرصت ها چهار نوع راهبرد ارائه می کند. راهبردهای SO1 راهبردهای WO2 راهبردهای ST3 و راهبردهای WT4. استخراج راهبردهای ممکن از طریق ماتریسی که از تقابل و تعامل عوامل درونی و بیرونی شکل می یابد.

جدول ۳: نظام تحلیل راهبردهای توسعه پایدار گردشگری سواحل چابهار

راهبردهای معطوف به نقاط قوت (SO)	راهبردهای معطوف به فرصت ها (WO)
<ul style="list-style-type: none"> - ایجاد بستر مناسب جهت استفاده از ظرفیت های گردشگری این مناطق - بهبود وضعیت بازاریابی به منظور جذب گردشگران ساحلی و اکوتوریست ها به این مناطق - ایجاد زمینه های مناسب جهت افزایش مدت حضور مسافران عبوری در این منطق - ایجاد یک کمیته مشتر بین سازمان های دولتی و خصوصی مرتبط و دست اندرکاران به منظور هماهنگ نمودن فعالیت ها - احیا و تقویت قابلیت های تاریخی و طبیعی با استفاده از فرصت های زیر ساختی و تسهیلاتی - تأسیس مراکز اقامتی با قیمت مناسب جهت استفاده ی گردشگران جوان با درآمد متوسط - افزایش تبلیغات و بازاریابی جهت سوق دادن گردشگران به این منطقه - اطلاع رسانی بیشتر درباره ی جاذبه های طبیعی و تاریخی منطقه از طریق پخش تصاویر یا نصب تابلوهای تبلیغاتی در مراکز خرید. - ش پخش برنامه های تبلیغاتی و آگاهی دهنده جهت رعایت بهداشت از طریق رادیو و تلویزون - افزایش انتشار موضوعات مرتبط با جاذبه های گردشگری منطقه در نشریات مختلف گردشگری و غیرگردشگری 	<ul style="list-style-type: none"> بهره گیری از نیروی متخصص و آموزش دیده مناطق مجاور در خصوص معرفی جاذبه ها - بهره گیری از توجه دولت به گردشگری در جهت بهبود تسهیلات گردشگری در این منطقه - بهره گیری از نزدیکی به قطب گردشگری کشورهای حاشیه دریای عمان و انگیزه شهرنشینان برای مسافرت و تفریح در جهت سرمایه گذاری در بخش گردشگری در این منطقه - داشتن تنوع زیاد آبزیان و گونه های متفاوت - داشتن انواع سواحل و چشم انداز زیبا

	<p>- تهیه ی لوح های فشرده و بروشورهای جذاب و با کیفیت حاوی اطلاعات کامل گردشگری سواحل چابهار جهت ارائه به مسافران</p> <p>- بهره برداری از قابلیت های منطقه با استفاده از فرصت های جمعیتی تاریخی، توپوگرافی و دسترسی منطقه.</p> <p>- نصب تابلوهای آموزشی در سواحل و تأکید بر بهداشت</p> <p>- تهیه تیلوهایی حاوی مطالب آموزنده</p>
<p>راهبردهای پرهیز از تهدیدها (WT)</p>	<p>راهبردهای به حداقل رساندن نقاط ضعف (ST)</p>
<p>- کاهش آلودگی های زیست محیطی</p> <p>- توجه به ظرفیت تحمل ۱ مناطق گردشگری</p> <p>- تخصیص اعتبار برای محافظت از =جاذبه ها</p> <p>- توجه به اثرات منفی توسعه گردشگری و تلاش در جهت به حداقل رساندن این اثرات و توسعه پایدار</p> <p>- ارتقاء سطح کمی و کیفی تجهیزات و خدمات گردشگری منطقه، توجه به آموزش نیروی انسانی متخصص و ایجاد پایگاه های آماری و اطلاع رسانی جهت کاهش اثرات تهدیدهای طبیعی، فرهنگی، تاریخی</p> <p>- آموزش و به کارگیری راهنمایان محلی برای ارائه ی خدمات به خانواده هایی که به صورت شخصی به این منطقه سفر می کنند</p> <p>- آموزش و فرهنگ سازی مناسب برای ساکنین این مناطق و مشارکت مردم</p> <p>- بالا بردن فرهنگ مردم در برخورد با گردشگران و آگاهی رساندن به مردم در این زمینه</p> <p>- ارائه تسهیلات و خدمات از سوی دولت به این منطقه در جهت رفع مسائل بهداشتی و اقامتی</p> <p>- استفاده از توان اهالی بومی در جهت حفظ و مدیریت منابع گردشگری</p> <p>- ایجاد بازارچه هایی در اماکن گردشگری جهت نمایش و فروش لباس، صنایع دستی و غذاهای محلی.</p>	<p>- ایجاد فعالیت ها و جاذبه های جدید در سواحل چابهار</p> <p>- افزایش برنامه های فرهنگی، نمایشگاهی و جشنواره ای توسط انجمن گردشگری در راستای جذب گردشگر</p> <p>- تلاش انجمن در جهت ثبت آثار تاریخی و طبیعی در لیست آثار ملی</p> <p>- ایجاد بستر مناسب جهت سرمایه گذاری سرمایه گذران داخلی و خارجی در زمینه های مختلف</p> <p>- تهیه و تدارک تسهیلات و خدمات گردشگری توسط انجمن گردشگری</p> <p>- ارائه ی تسهیلات اقامتی و برگزاری تورهای گردشگری برای کارمندان دولت</p> <p>- تقویت پتانسیل های طبیعی، تاریخی و فرهنگی در جهت کم رنگ نمودن تهدیدهای زیر ساختی، طبیعی، اقتصادی و فرهنگی</p> <p>- برگزاری جشنواره های زمستانی و بهاری و ارائه ی تسهیلات و تخفیف های ویژه</p> <p>- زمینه سازی و ارتقای گردشگری رویدادها از طریق برگزاری همایش های تجاری، سیاسی و علمی</p> <p>- زمینه سازی و ارتقای گردشگری رویدادها از طریق میزبانی مسابقات ورزشی در فصول مختلف بویژه زمستان</p> <p>- حمایت از تولیدکنندگان صنایع دستی و برگزاری نمایشگاه های تحت این عنوان</p>

شهرستان چابهار در جنوب شرقی کشور به دلایل دارا بودن ۲۰۰ کیلومتر مرز آبی با آبهای آزاد دنیا، نزدیکی به شبه قاره هند و توانایی طبیعی در ایفای نقش پوششی بر بنادر حوزه خلیج فارس و آزادی عمل کامل برای برقراری ارتباط با جهان در مواقع بحرانی در خلیج فارس به لحاظ ژئوپولیتیکی در سطح ملی و بین‌المللی دارای نقش مهم و حساس می‌باشد. همین طور یکی از الزامات توسعه گردشگری در چابهار آن است که منابع طبیعی به عنوان میراث جمعی بشریت به گونه ای محافظت شود که علاوه بر پاسخ گویی به نیازهای نسل حاضر ظرفیت پاسخ دهی به نسل های آینده را نیز داشته باشد. با توجه به جاذبه های موجود در چابهار گردشگری ساحلی و اکوتوریسم یا طبیعت گردی یکی از جمله موارد مهم در جهت توسعه آن می باشد. با عنایت به محرومیت زیاد این منطقه به ویژه روستاها و مناطق حاشیه چابهار این صنعت می تواند تبدیل به وسیله ای در جهت ایجاد درآمد و اشتغال برای مردم این منطقه که در درآمدت باعث ایجاد انگیزه آنها می شود. در این راستا گردشگری ساحلی می تواند در جهت ارتقای فرهنگی و خودباوری مردم و عاملی در جهت توسعه پایدار چابهار محسوب شود؛ اما به طور کلی می توان عنوان کرد که گردشگری ساحلی با یک برنامه ریزی اصولی انجام تحقیقات جامع و توجه به راهبرد های حاصل از الگوی تحلیل SWOT می تواند عاملی در جهت رشد و توسعه اقتصادی منطقه بشمار آید.

پیشنهادات و راهکارها بی جهت جذب گردشگر

- نکته ای که نمی توان در اینجا از آن چشم پوشی کرد ایجاد و توسعه مناطق نابسامان شهر چابهار (کپرنشین) این مناطق که در حال حاضر شهر چابهار را با بحران جدی روبرو ساخته است، اگر چه مسئولان استان مدعی اند که در این خصوص اقداماتی را از قبیل جذب کمکهای خارجی و داخلی برای از بین بردن مناطق نابسامان آغاز کرده اند، چرا که وجود منطقه زیبای ساحلی در چابهار و همچنین برخورداری از اقلیمی مناسب در فصل زمستان و مسافتهای فراوان داخلی و خارجی به این شهر ایجاب می کند که برای فراهم کردن محیطی دلچسب با برخورداری از چشم انداز های زیبا، تلاش مضاعفی صورت گیرد.

- احداث فرودگاه بین‌المللی چابهار در اراضی منطقه آزاد

- پیگیری تحقق پروژه اتصال چابهار به راه آهن سراسری

- ارتقا کیفیت جاده‌های چابهار به سمت شمال

- توسعه منابع انسانی و استقرار نظام شایسته سلالاری و به کارگیری افراد بومی در سازمان های مربوطه جهت جذب گردشگر در چابهار

- آماده سازی و تکمیل اراضی پیکره‌های صنعتی، مسکونی و خدماتی

- توسعه شهری و مسکن در منطقه و ایجاد فضای مناسب جهت استقرار گردشگران در منطقه

- توسعه فضای سبز با تاکید بر احداث پارک و مبلمان شهری و با استفاده از تکنولوژی آبیاری تحت فشار

- ایجاد زیرساختهای لازم اعم از دهکده توریستی، هتل چهار ستاره و...

- شناخت صنایع کوچک محلی و معرفی آنها

- توجه به قابلیت‌های گردشگری- تفریحی شهر و نقش آن در اشتغال شهر

- توجه به عوارض طبیعی و مصنوعی در توسعه آتی شهر و پروژه‌های ساخت و ساز عمرانی جهت زیبا سازی شهر

- بهسازی و نوسازی بافت‌های فرسوده و بالا بردن کیفیت ساختمان‌ها و استفاده از مصالح ساختمانی با اقلیم سازگار شهر

- طراحی مناسب فضاهای شهری مانند میداين و فضاهای باز عمومی

- رفع تعارض از اراضی شهر چابهار با منطقه آزاد

- ایجاد خط مسافربری دریایی با بنادر داخلی و خارجی در خلیج فارس و دریای عمان از ملزومات بندری چون چابهار است که می تواند بستری مناسب جهت =جذب گردشگر باشد

- تشویق سرمایه گذاران بخش خصوصی به سرمایه‌گذاری در بخش جهانگردی به منظور تبدیل چابهار به استراحتگاه زمستانی

- توسعه زمین‌ها و بستر سازی برای جذب گردشگران طبیعت‌گرا با بهره‌گیری از ویژگی‌های منطقه

- تقویت موقعیت فرامناطقی چابهار و جذب علائق اتباع کشورهای همجوار با توجه به زمینه مشترک و قرابت‌های فرهنگی
- احداث آکواریوم طبیعی برای جذب گردشگر
- برگزاری کارناوال های بومی

منابع

۱. ابراهیمیان، عیسی، ۱۳۷۲، «گل فشانه‌ها و گستره جغرافیایی آنها در ایران» مجله علوم انسانی دانشگاه سیستان و بلوچستان، سال هفتم، شماره ۱۳
۲. افشار (سیستانی)، ایرج، ۱۳۷۲، چابهار و دریای پارس، زاهدان، صدیقی
۳. اقتداری، احمد، ۱۳۴۸، آثار شهرهای باستانی سواحل و جزایر خلیج فارس و دریای عمان، تهران، انجمن آثار ملی
۴. پورخشوی، سیده زهرا (۱۳۸۰) راهکاهای توسعه بهینه زیست محیطی در گردشگری ساحلی، انتشارات سازمان حفاظت محیط زیست.
۵. ثابتی، حبیب الله، ۱۳۷۶، جنگل های ایران، تهران، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
۶. خانی، فظیله و همکاران (۱۳۸۸) بررسی اثرات گردشگری ساحلی با تکیه بر نظر سنجی خانوارهای روستایی (مطالعه موردی: روستای چمخاله شهرستان لنگرود) جغرافیایی انسانی، سال اول، شماره چهارم ۵۱-۶۴
۷. ریاضی، برهان، ۱۳۶۵، حوزه آبریز رودخانه باهوکلالت، تهران، سازمان حفاظت محیط زیست
۸. زعیمی، غلامرضا، ۱۳۸۱، تنگه هرمز، از ایران چه می دانیم، تهران، پژوهشهای فرهنگی
۹. زمردیان، محمد جعفر، ۱۳۶۶، ژئومورفولوژی ایران، مشهد، دانشگاه فردوسی
۱۰. گی، چاک، وای، (۱۳۸۴)، جهانگردی در چشم اندازی جامع، ترجمه علی پارسائیان و محمد اعرابی، تهران، دفتر پژوهشهای فرهنگی.
۱۱. سالنامه آماری استان سیستان و بلوچستان ۱۳۹۰
۱۲. کشوری، بهاره و پرویز تیموری (۱۳۸۹) کاربرد GIS و TIS در امکان سنجی گردشگری ساحلی، نمونه موردی شهر بابلسر، جغرافیایی انسانی، سال دوم، شماره ۴، ص ۷۳-۹۰
۱۳. نوحه گر، احمد، حسین زاده، محمد مهدی و پیراسته، اسماء (۱۳۸۸) ارزیابی قابلیت های طبیعت گردی جزیره قشم با بهره گیری از مدل مدیریت استراتژی. SWOT. فصلنامه جغرافیا و توسعه، شماره ۱۵ پاییز ۱۳۸۸، صص. ۱۷۲-۱۵۱
۱۴. یزدچی، میترا، ۱۳۸۸، «تمساح پوزه کوتاه»، دو هفته نامه آغاز، سال دوم شماره ۱۷

Coastal Tourism Development (A case study of Chabahar)

Alireza Jalalzaei¹, Zeinab Ahanjan², Maryam Pudineh Nazari³

1. A faculty member of the Department of Geography, Urban Planning, Islamic Azad University, Zahedan Branch, Zahedan, Iran

1. Master student in the Department of Geography, Urban Planning, Islamic Azad University, Zahedan Branch, Zahedan, Iran

3. Bachelor in the Persian language and literature, educational teacher of Nosratabad

Abstract

One of the potential opportunities for tourism in Iran is sea and beach, with a high potential for both investment and tourist attraction. Iran is one of the few countries in the world with a variety of natural and geological phenomena due to its geographic location. Particularly, the beaches of Chabahar are visited annually, especially in spring, by many coastal tourists. Chabahar is indeed one of the regions with a high yield for tourist attraction due to its very beautiful and unique beaches, as well as its historical sites and natural, tourist, cultural and religious attractions. Chabahar is particularly important due to its close proximity to other neighboring countries, as well as its location in the communication road with Asia and other countries of the region, which can lead to the development of this city, attract domestic and foreign tourists and have lots of benefits due to the high potential of this region for coastal tourism in comparison with other industries (industry, Agriculture, services, etc.). This is an applied research in terms of purpose and a descriptive – analytical research in terms of method. The researchers have used the SWOT analysis model in order to achieve an appropriate strategy for coastal tourism development and its effect in Chabahar and present the strengths and opportunities and the weaknesses and threats for coastal tourism development in Chabahar, which leads to economic development in this city. We are trying in this research to determine the factor or factors that make the coastal areas of Chabahar benefit from the economic and cultural endowments of the tourism industry and to find solutions for attracting more tourists and developing this industry in the region.

Keywords: tourism, coastal areas, coastal tourism, SWOT, Chabahar
